

En frivillig sensommerdagsvandring i Sydhavnen

Af Michael P. Krog

Fredag den 23. september. En solfyldt dag mellem sommer og efterår, politisk og tidsmæssigt i tomrummet mellem en blå regering og en kommende rød regering, mødtes en række mennesker med interesse for socialpolitik på café Monster Times på Mozarts Plads.

Stamkunderne – en broget flok – der sad udenfor caféen i solskinnet lod sig ikke mærke med at det tydeligvis var fremmede fugle der pludselig strømmede ind i caféen. Cafeens kreative indehaver David Liwoch der driver caféen i samarbejde med SydhavnsCompagniet som en socialøkonomiske virksomhed bød velkommen med limonade.

Efter at have nydt et glas limonade og hørt lidt om caféen og kvarteret ”en noget hengemt, men stolt bydel” og passeret Borgmester Christiansens Gade træder vi ind i et af Kvarterhusets projektlokaler på Borgbjergsvej 52.

I et lyst, indbydende og nyindrettet lokale i to niveauer fortæller Kvarterhuset leder Susan Hedlund, at det frivillige, kulturelle og sociale arbejde i det gamle arbejderkvarter er indrettet og fordelt på flere adresser.

Udover lokalerne på Borgbjergsvej 52, der primært henvender sig til ældre borgere, er der Kulturhuset ”Karens Minde” med koncerter, bibliotek og mange kulturelle aktiviteter, ”Amadeus” der henvender sig til psykisk syge og Pegasus”, ”Cafe Rose”, ”SydhavnsCompagniet” m.fl.

Borgbjergvej 52 er fortrinsvis for det boligsociale arbejdes ældre borgere. Kvarterhuset er baseret og finansieret af de 10 AKB-boligafdelinger i området.

Det er mest mennesker i aldersgruppen 60 til 100 år som kommer der. I alt er der 763 brugere som har en regelmæssig gang i lokalerne.

Sydhavnen er noget for sig

Beboerne i Sydhavnskvarteret føler sig, ifølge Susan Hedlund, ikke som de højest prioriterede indenfor Københavns Kommune. Det pæne Vesterbro kommer først og derefter med mindre social status Sydhavnen. Til gengæld er der et helt særligt sammenhold og en næsten landsbyagtig nærhed, hvor man kender og hilser på hinanden.

Som en tidligere boligsocial medarbejder, Hanne siger: "En tur op og ned ad Borgbjergsvej kan tage rigtig lang tid". Der er mange ældre og mange med folkepensionen som eneste indtægt. Uden at ville lyde socialromantisk er der måske ikke det store økonomiske overskud, men i stedet et større menneskeligt overskud. Det mener i hvert fald Markus og hans kone, som har boet i flere forskellige bydele, men aldrig følt sig bedre hjemme end her i Sydhavnen: "En gang Sydhavnen – altid Sydhavnen..."

I modsætning til det mere fancy Vesterbro flytter man heller ikke så meget rundt. Man bliver i området i mange år og ofte det meste af sit liv. Det betyder også at mange bliver gamle her – og hen ad vejen også enlige. På grund af alderen hedder det her ikke rigtigt singler... Under alle omstændigheder er der en overhængende fare, når man er enlig, for også at blive ensom. Ikke den selvvalgte og frivillige alenehed, men den påtvungne ensomhed. Den ensomhed der også kan gøre en bange for fællesskabet – for de andre.

Her har Borgbjergvej 52 en af sine væsentligste roller, idet stedet overvejende er frivilligdrevet og derfor indbyder til deltagelse og tilbyder muntert og nærværende samvær. De ugentlige bankoarrangementer er på ottende år drevet udelukkende af frivillige ældre og med præmier der er til at forstå for en beskeden husholdning. Udover banko bliver der holdt juleaften, fastelavn og andre sæsonbetingede arrangementer.

Kvarterhuset løber rundt

Flere brugere er allerede uddannet som instruktører og flere er under uddannelse. Instruktørerne er frivillige der tager ansvaret for en række frivilligaktiviteter: Det meget velbesøgte kondirum (venteliste – maksimalt med parallelhold) og en række andre aktiviteter, bl.a. de rejser for små penge som Kvarterhuset arrangerer: Tyrkiet, Benidorm, Bornholm, Karrebæksminde og Stevns har stået på programmet. Udover de "officielle" rejser finder flere sammen og arrangerer på privat basis rejser og ture i sommerhus.

Det overskud Kvarterhuset får ved udlejning af festlokaler ("Der skal holdes en 70 års fødselsdag i morgen her i huset"), bankospil, rejser m.m. går tilbage til Kvarterhuset og er derfor et kærkomment tilskud til nye aktiviteter. Kvarterhuset skal ikke give overskud, men bare løbe rundt.

Selvom Sydhavnen er en særlig bydel i bydelen Vesterbro, kan Susan Hedlund godt mærke at selvom Sydhavnen med tiden bliver mere blandet, er der mere end den geografiske afstand til det mere trendy og økonomisk begunstigede Vesterbro. "Når man tænker i kommunen, tænker man på Vesterbro". Nogle gang er ryet om Sydhavnen som socialt belastet, så grundfæstet at bydelen snarere bliver talt ned i stedet for talt op.

Next stop: SydhavnsCompagniet

De glade vandringsmænd og -kvinder fortsatte efter indsigten i denne del af frivilligheden, videre ud i et andet hjørne af frivillighedsarbejdet i Sydhavnen.

Det blev heller ikke her nogen udmattende tur – afstandene er små i Sydhavnen.

Efter kort tids vandring nåede vandrerne sidste holdeplads: "SydhavnsCompagniet" på hjørnet af Peter Sabroes Gade og P. Knudsens Gade. Her var det chefen, Brian Lentz, som stod for præsentationen af stedet.

Hjørnet af SydhavnsCompagniet er omkranset af en "street-room-divider" af smukt let farvet og klart glas á la "Your rainbow panorama" af Olafur Eliasson på toppen af kunstmuseet Aros i Aarhus, men her med ordet "Medborgercenter" smukt kalligraferet henover "The South Harbour Panorama". Det lyse, imødekomende og åbne fortsætter indendørs.

Brian Lentz lagde ud med ordene: "Alle har brug for et fællesskab". Med de ord som overskrift er stedet defineret som et medborgercenter, baseret på en progressiv projektkultur der står på to ben: frivillighedskultur og en værdig aktiveringsindsats. Disse to indsatser kombineres med et lokalsamfundsfokus, hvor behov forsøges matchet med ressourcer.

Der har været fra 1 til 10 ansatte, men lige nu er der 4 ansatte. Brugergruppen består af omkring 100 til 130 brugere pr. mdr. og over 1000 borgere set over et år, hvis man indregner nøgleklubber og diverse arrangementer. Stedet vil gøre overgangen fra bruger til frivillig så let som muligt, og har derfor mange brugerfrivillige som bl.a. bidrager aktivt til mange bydelsarrangementer.

I SydhavnsCompagniet tillader man at nogle af de frivillige har et alkoholproblem. Nogle borgere har et alkoholproblem som gør det nødvendigt at indtage alkohol, og de er derfor vant til at blive udelukket fra konstruktive sammenhænge, som f.eks. at hjælpe i genbrugsforretningen *SydhavnsLoppen*. Det bliver de ikke her hvor organisationen opererer med en "funktionspromille". De borgere der får muligheden for at kunne bidrage til lokalsamfundsarbejdet er utroligt taknemmelige og ofte får det en utrolig positiv indflydelse på deres selvforståelse og -værd.

Nogle af de borgere der ellers ville stå og drikker bajere starter typisk med at bliver "ad hoc frivillige" og får lov til at begynde med små opgaver som f.eks. at vende bøffer på grillen eller være med omkring bålpandekagerne i deres økologiske haveprojekt. Derved kommer de langsomt ind i frivillighedsarbejdet og fællesskabet, frem for at stå udenfor og se på.

Frivillighed giver mere

Frivilligt arbejde betragtes som andet og mere en gratis arbejdskraft. Med frivillighed bidrager den enkelte til et fællesskab, samtidig med at den enkelte bliver beriget ved at

kunne deltage. Den brede buket af tilbud er med til at give den enkelte værdighed og empowerment.

Blandt SydhavnsCompagniets aktiviteter er overskriften: Social integration. Mange har følt at det var fedt ikke kun at være sammen som psykisk syge – eller kun med sine egne. Man forsøger i forskellige sammenhænge at blande forskellige grupper som kvinder og mænd, unge og ældre, danske og nydanske. Men derudover forekommer der også mange små nøgleklub-fællesskaber eller aktiviteter som er mere målrettede bestemte grupper.

SydhavnsCompagniet tilbyder 1-2 gange årligt et Minihøjskoleforløb som er åbent for alle borgere i Sydhavnen, men bevarer et særligt fokus på de udsatte borgere. Hvor ambitiøst programmet for Minihøjskolen er, afhænger af de ressourcer der byder sig til. Hvis du har tid og lyst til at blive frivillig er du er velkommen til at kontakte SydhavnsCompagniet som også er ved at skulle opstarte en frivillig anonym rådgivning.

Brian Lentz tilkendegav at det på samme tid kan være "pissehårdt" og utroligt berigende at være frontsocialmedarbejder.

Uden mad og drikke duer det ikke

Efter at den store appetit på at se og høre var blevet stillet, begyndte den mere elementære sult at melde sig. Fra "Junk Food" der under parolen "Sund mad til stofbrugere" udvikler og tilbyder mad ud fra viden om stofbrugernes liv, viden om sundhed, ny teknologi, professionel viden og involvering af brugerne, kom to frivillige på ladcykel fra Vesterbro med god og rigelig føde i dampende gryder.

En række frivillige laver mad, som er tilpasset de mennesker som skal spise maden. Udover at være god og næringsrig skal maden være tyggevenlig, da mange stofmisbrugere har dårlige tænder. På samme måde bruger man svesker som sødemiddel, idet det samtidig hjælper på den dårlige fordøjelse, som mange misbrugere lider af.

Maden som aktuelt blev serveret den 23. september var også ganske tyggevenlig og i øvrigt dejlig velmagende og mættende. Det var en gryde med ris, kylling og en del andet, som mere hører til det kulinariske end det socialpolitiske. Kaffen blev beriget med en brownie, som ikke som "plejer" foreskriver var baseret på chokolade, men mere eksotisk på lakridsrod.

Filosofi til dessert

Efter måltidet afsluttedes vandringen og dagen med en mere filosofisk debat.

Filosoffen Rehné Christensen fra Filosofisk Firma problematiserede især fællesskabet som et af de begreber, frivilligheden bygger på og spurgte bl.a.:

Hvad sker der, hvis man sætter lighedstegn mellem det at være frivillig og det at være et godt menneske. Kan man ikke blive forledt til at sætte fællesskabet før den enkeltes ret og dermed tilsidesætte den enkelte, hvis man har de gode og de rigtige hensigter? Og fortsatte:

”Hvad sker der, når man som f.eks. de frivillige i højere grad lægger vægten på værdier og fællesskab til fordel for rettigheder?

Hvis en bruger af et værested, der drives af frivillige, er til stor gene og dermed udgør en trussel mod fællesskabet, hvad skulle så forhindre de frivillige (og/eller stedets brugere) i at ekskludere vedkommende – måske velvidende, at hun ikke har andre steder at gå hen? Hvad stiller vi op, hvis frivillige foretrækker at udføre frivilligt arbejde med en bestemt gruppe, f.eks. udsatte børn, selvom indsatsen langt overstiger behovet? Hvad hvis det ydermere sker på bekostning af en anden gruppe, f.eks. ældre stofmisbrugere, hvor forholdene måske er, at behovet langt overstiger indsatsen?

Når arbejdet med en bruger eller gruppe af brugere tegner til at blive langt og sejt, er fællesskabet og en forpligtelse over for det så tilstrækkelig grund for de frivillige til at holde ved og gennemføre opgaven?

Eksemplerne viser, at de frivilliges fællesskab rummer en risiko for, at allerede udsatte grupper bliver udsat for krænkelser af deres rettigheder i form af forskelsbehandling og vilkårlighed i indsatsen – overladt som de er til de frivilliges egne ideer om det fælles gode”.

Formanden for Socialpolitisk Forening i Hovedstaden og arrangør af dagens vandring, Ove Lund, afsluttede dagens mange indlæg med at markere sin grundholdning, nemlig at vi er født ind i det fællesskab der giver hver af os vor individuelle fremtrædelsesform. Vi har derfor pligt til at gøre noget for vort fællesskab.

Blandt mange andre tanker og overvejelser om frivillighed, delte Ove Lund frivillige op i tre hovedgrupper:

- De frivillige som havkatte, der yder kritiske modsigelser til det etablerede system.
- De frivillige som stifindere, der finder nye veje, opdager de lurende farer i god tid og får idéer til nye veje i det sociale arbejde.
- De frivillige som nybyggere, der rykker grænserne, opdyrker nyt land og danner nye fællesskaber.

Som så meget andet i denne verden er det ikke altid et enten/eller, men måske et både/og som kommer tættest på den tilstræbte sandhed. Således sluttede i al fald min oplevelse af en dag i frivillighedens tegn.